

יהדות אירופה בעידן של תהפוכות: בחירות, אנטישמיות וסוגיות ביטחון

עודד ערן, רוב גייסט פינפולד ושרה רוסט

במאמר זה נתאר את תגובת הקהילות היהודיות לאווירת אי־הוודאות הפוליטית השוררת בכל רחבי האיחוד האירופי, תוך בחינת הקשר בין עליית האנטישמיות לבין מגמות חברתיות רחבות יותר. על רקע היחסים המורכבים שמנהלים יהודי אירופה בין השמאל "החדש" לבין הימין הפופוליסטי שקם לתחייה ביבשת, יוסבר מדוע הביטויים האחרונים של האנטישמיות שונים מקודמיהם, תיבחן התגובה של הקהילות היהודיות לחוסר יציבות פוליטית ולבחירות האחרונות, ויובאו סוגיות המדיניות המרכזיות העומדות בפני האיחוד האירופי – ובמיוחד טרור ופליטים – בהקשר של תגובת הקהילה היהודית. לבסוף תיבחן מגמת האנטישמיות הגוברת באירופה, תוך התמקדות במגמות ובאזורים הבעייתיים ביותר.

מבוא

האיחוד האירופי מתמודד עם משבר חסר תקדים. אי־ודאות, עימותים חברתיים, חוסר יציבות פוליטית ואלימות התפשטו ברחבי הגוש המונה 28 מדינות. אמצעי ביטחון יוצאי דופן כגון מצב החירום המתמשך בצרפת הפכו לנורמה החדשה בבירות אירופיות רבות, בעקבות גל של פיגועי טרור משמעותיים. התפתחויות אלה יחד עם זרם מסיבי של פליטים ומהגרים שברו טאבוים חברתיים והציתו ויכוחים סביב סוגיות מורכבות הנוגעות לאינטגרציה ורבות־תרבותיות, במיוחד בגרמניה ובצרפת. בזמן הצביע הציבור הבריטי ביוני 2016 ברוב דחוק בעד יציאה מהאיחוד האירופי – מהלך שהחריף עוד יותר את המשבר הפן־אירופי. זאת כאשר ממשלות במזרח אירופה ממשיכות ללכת על חבל דק, בניסיון לאזן בין אסרטיביות לאומית פוסט־קומוניסטית עם סובלנות כלפי המיעוטים החיים בקרבן.

הקהילות היהודיות באיחוד האירופי כלל אינן חסינות מפני מגמות אלה, ולעיתים קרובות הן מוצאות עצמן מושפעות מהן באופן לא מידתי. היהודים מוצאים עצמם בתוך ויכוחים על מדיניות, בין אם כקורבנות של אנטישמיות גוברת ובין אם כמובילי

הקריאות לסובלנות כלפי הפליטים. התפתחויות אלה הציתו דיון פנים-קהילתי המאלץ את הקהילות היהודיות להיאבק על השלמה עם דחפים מנוגדים לנוכח אי-ודאות פוליטית מתמשכת, כאשר כל אלה רק מתווספים לדילמות הקיימות ממילא כגון אוכלוסיות מזדקנות, התבוללות וירידה בכוח הפוליטי והחברתי. מאמר זה ינתח שלוש מגמות עיקריות המשפיעות על יהודי אירופה: הראשונה – אי-היציבות הפוליטית הגוברת באירופה; השנייה – זרם המהגרים והטרור; השלישית – הסלמה באנטישמיות. הניתוח יכלול תיאור תגובת הקהילות היהודיות השונות באירופה למגמות אלה, ומתיחת קו מחבר בין העלייה באי-היציבות הפוליטית לבין אנטישמיות.

אי-יציבות פוליטית וקיטוב

עליית הימין הפופוליסטי מעוררת תחושות גוברות של דאגה וחשדנות בקרב הקהילות היהודיות. בצרפת זכתה מועמדת הימין הקיצוני לנשיאות מרין לה פן ב־34 אחוזים מהקולות בבחירות 2017, למרות שקראה ליהודים לבחור בין אזרחות צרפתית לישראלית, וחרף עמדתה המכחישה את חלקה של צרפת בשואה. בהונגריה מחזיקה מפלגת יוביק (Jobbik) ב־24 מושבים באסיפה הלאומית בהונגריה, למרות שנטען נגדה כי היא מאדירה את המדיניות הפרו-נאצית של הונגריה במלחמת העולם השנייה. מפלגת 'אלטרנטיבה לגרמניה' (AFD) נכנסה לבית המחוקקים הגרמני, הבונדסטאג, למרות שעמדותיה המוצהרות קוראות לתרבות גרמנית חדשה של זיכרון ורוויזיוניזם היסטורי, ובבחירות שהתקיימו לאחרונה באוסטריה (ב־15 באוקטובר 2017) הגיעה מפלגת החירות של הימין הקיצוני (FPO) למקום השלישי, עם תוספת של חמישה אחוזים לכוחה. אפשרות הכניסה לממשלה שנפתחה בפני התנועות הללו – שעד לא מזמן שהו במדבר הפוליטי – ממחישה תופעה חדשה ולא מוכרת עבור קהילות יהודיות רבות. מפלגות הימין הפופוליסטי החדשות מפגינות עמדות מגוונות יותר מקודמותיהן ומשלבות לעיתים קרובות שנאת זרים עם רגשות פרו-ישראליים חזקים, כפי שניתן היה לראות במפלגת אלטרנטיבה לגרמניה, מפלגת החירות האוסטרית, מפלגת החזית הלאומית הצרפתית והמפלגה למען החירות ההולנדית. עם זאת, הממסד היהודי המרכזי ממשיך להתייחס למפלגות הללו בחשדנות, מחשש שהאנטישמיות הטבועה בימין הקיצוני לא נעלמה, אלא רק מסתתרת מאחורי שכבה דקה של מסר פופוליסטי אנטי-אסלאמי, שנועד להשיג רווח פוליטי.

בה בעת, פופוליוזם אינו תופעה ייחודית לימין. בזמן שמפלגות סוציאל-דמוקרטיות מתונות במערב אירופה השיגו קולות יהודיים רבים בעשורים הקודמים, הגיח שמאל "חדש" המתנגד לגלובליזציה ולרוב ביקורתי כלפי ישראל באפן פוגעני, ונדד מהשוליים הקיצוניים אל הזרם הפוליטי המרכזי. מגמה זו בולטת במיוחד בבריטניה מאז בחירתו של איש השמאל ג'רמי קורבין לראשות מפלגת הלייבור בספטמבר 2015. קורבין

התייחס בעבר לחמאס ולחזבאללה כאל "חברים", ובזמן כהונתו, הוביל גל של תקריות אנטישמיות בתוך הלייבור לפתיחת חקירה פנימית במפלגה. למרות זאת, תשומת הלב התקשורתית המרובה שגררה שערוריית האנטישמיות השפיעה רק על הבוחרים היהודים, ובבחירות הכלליות של יוני 2017 זכתה המפלגה להצלחה שעלתה על התחזיות. מגמה זו חזרה על עצמה בבחירות לנשיאות בצרפת, שם גרף מועמד השמאל הקיצוני בנואה אמון מעל שבעה מיליון קולות, אף שהקהילה היהודית הזדעזעה מהתבטאויותיו המבטלות את התגברות האנטישמיות בצרפת, ומהתייחסותו לישראל כ"קולוניאלית".¹ תגובות הקהילה היהודית למגמה הלאומנית הפופוליסטית המתמשכת באה לידי ביטוי במשאל העם שנערך בבריטניה ביוני 2016 לגבי היציאה מהאיחוד האירופי; בעוד 52 אחוזים מהמצביעים תמכו ב'ברקזיט', כ-59 אחוזים מיהודי בריטניה הצביעו בעד שמירת הסטטוס קוו.² עם זאת, מספר מצומצם של חריגים בקרב הקהילות היהודיות המקומיות תמכו בימין הפופוליסטי. ב-2012 דיווחו יותר מ-13 אחוזים מיהודי צרפת על הצבעה למפלגת החזית הלאומית, ואילו בהולנד זכתה המפלגה למען החירות בכ-10 אחוזים מקולות היהודים.³ בניגוד לכך, מנהיגותו של קורבין גרמה לבריחת התומכים היהודים, ורק 13 אחוזים מיהודי בריטניה הצביעו ללייבור ב-2017. באופן דומה, ראש ממשלת הונגריה ויקטור אורבן מרחיק מעליו בהדרגה את הקהילה היהודית בשל אימוץ רטוריקה של שנאת זרים ואנטי-קוסמופוליטיות, שיש הטוענים כי היא צבועה בגוון אנטישמי.⁴ בניגוד לכך, אזרחי צרפת הישראלים הצביעו למי שבסופו של דבר הביס את מרין לה פן בבחירות לנשיאות של 2017 – עמנואל מקרון. מקרון גרף רוב מוחץ של 96.3 אחוזים מהקולות של הצרפתים הישראלים.⁵ לפיכך דומה שמצביעים יהודים מחוסנים במידה רבה מהרגשות הפופוליסטיים השוטפים את אירופה, אם כי הדבר מציב קהילות רבות במצב הלא נוח של התנגשות עם דעת הקהל סביבן.

ביטחון, גבולות וטרור

זרם הפליטים הנוכחי לאירופה מציב אתגר ליהדות אירופה – לפעול ברוח של אחריות חברתית. רבים מחברי הקהילה מרגישים שכיבודים שבעבר היו בעצמם פליטים, מוטלת עליהם חובה היסטורית ומוסרית לסייע לפליטים במצוקה. נטייה זו באה לידי ביטוי בפעילות קרן הסיוע היהודית העולמית של בריטניה, שהובילה תוכניות סיוע לפליטים לא-יהודים ביוון ובטורקיה, ועזרה לכ-1000 פליטים להשתלב בחברה הבריטית.⁶ ואכן, הקהילה היהודית הבריטית שלרוב מפולגת התאחדה בזעזוע מהתמונות הטרגיות של הפליטים שטבעו בעת שנמלטו מאזורי קרבות, כמו אלן כורדי בן השלוש.⁷ מגמות דומות נראו בגרמניה. ארגון הגג של יהודי גרמניה נפגש עם ארגונים מוסלמיים כדי לדון באתגרים של השתלבות הפליטים בגרמניה, ועובדים סוציאליים יהודים ומוסלמים שיתפו פעולה כדי לסייע לפליטים.⁸ כמו כן, הרב הראשי של יהודי צרפת חיים קורסיה

יצא בקריאה ליהודי צרפת לסייע לפליטים.⁹ בבלגיה קרא הארגון היהודי הנוטה לשמאל CCLJ ליהודים "לפעול בנדיבות" ולעזור למהגרים. בהונגריה (המסרבת לקבל אליה פליטים) העביר ראש הממשלה אורבן הצעת חוק המאפשרת לעצור את הפליטים ולהעבירם לסרביה.¹⁰ מהלך זה הוביל את הקהילה היהודית המקומית להתנגד באופן פעיל למדיניות הממשלה, ולגנות את השיח הציבורי נגד מהגרים כ"דברי שטנה".¹¹ עם זאת, תפיסת זכות היתר המוסרית של יהדות אירופה לתמיכה בפליטים מתמתנת בשל החשש כי המהגרים – שרבים מהם מגיעים ממדינות עוינות מאוד לישראל – יביאו עימם את האנטישמיות לאירופה. אף על פי שאלומות אנטישמית בגרמניה עדיין נדירה, נרשמו מקרים של התקפות על רכוש יהודי ועל אנשים פרטיים מצד אנשי הקהילה המוסלמית, דוגמת השלכת בקבוק התבערה על בית כנסת בעיר וופרטל בשנת 2014.¹² יהודי גרמניה חשים כי מוטלת עליהם אחריות רבה לסייע במחנות הפליטים, אם כי רבים מהם מדווחים על חשש להזדהות כיהודים.¹³ היהודים בצרפת חיים בתחושת איום מזה זמן רב, בעקבות התקפות חוזרות על סופרמרקטים יהודיים, בתי כנסת וחברי קהילה, כמו בתקרית שבה נרצחו רב ושלושה תלמידי בית ספר יהודי ב־2012. סקר דעת קהל בקרב יהודי צרפת מצביע על כך שחברי הקהילה רואים בקהילה המוסלמית את המקור המרכזי לאנטישמיות; 37 אחוזים מההורים היהודים חוששים שילדיהם עלולים ליפול קורבן להתקפה על רקע אנטישמי.¹⁴ כתוצאה מכך, אף על פי שהקהילה היהודית בצרפת היא הגדולה ביותר באירופה, היא מצטמצמת מכיוון שחבריה מהגרים לישראל, ללונדון או לקנדה.¹⁵

בד בבד מעידים גם סקרי דעת קהל בקרב יהודי בריטניה על תחושה גוברת של חוסר ביטחון קהילתי.¹⁶ שרשרת הפיגועים בבריטניה בשנת 2017 עוררה דאגה ברחבי הקהילה, ונוכחות המשטרה ואנשי ביטחון פרטיים סביב המוסדות הקהילתיים תוגברה.¹⁷ לאחרונה הצהיר ארגון דאע"ש על כוונתו לשים את יהודי בריטניה על הכוונת – איום שהקהילה מתייחסת אליו ברצינות,¹⁸ בעיקר משום שארגון הטרור טוען כי שיגר 1,000 לוחמים לאירופה במסווה של פליטים.¹⁹ כך שבכל רחבי אירופה, העלייה שחלה לאחרונה במתקפות נגד יהודים מקורה לא פעם באותן אוכלוסיות שיהדות אירופה להוטה לתמוך בהן: הפליטים ממדינות בעלות רוב מוסלמי במזרח התיכון ובצפון אפריקה. המתקפות האנטישמיות והאיום בהן לא רק מרתיעים, אלא גם יוצרים מתיחות פנימית בקרב הקהילות היהודיות באירופה, הנאבקות לאון בין שאיפות מנוגדות – ביטחון מול סולידריות.

אנטישמיות וסוגיות נוספות שהקהילה מתמודדת עימן

הניתוח לעיל מלמד כי יותר מ־70 שנה אחרי השואה, לא זו בלבד שהאנטישמיות חיה ובוועטת באירופה, היא גם נמצאת במגמת עלייה. ואכן, סקר שנערך ב־2016 על

ידי האיחוד האירופי בתשע מהמדינות החברות ובכלל זה צרפת, גרמניה ובריטניה, מצא עלייה ניכרת באנטישמיות בשנים האחרונות. שני שלישים מהמשיבים שהגדירו עצמם יהודים ראו באנטישמיות בארצם מקור לדאגה, ו-76 אחוזים ציינו שחלה עלייה באנטישמיות בחמש השנים האחרונות.²⁰ אף כי סוגיות של פריטי לבוש דתיים וחופש דתי אינן בהכרח אנטישמיות, הן ממשיכות להשפיע על היהודים האירופים באופן לא מידתי, ותורמות לתחושת המצוקה בקרב הקהילות היהודיות. לדוגמה, המועמדת לנשיאות צרפת מטעם מפלגת החזית הלאומית מרין לה פן קראה במהלך מסע הבחירות שלה באוקטובר 2016 לאסור סמלי דת בפומבי, לרבות סמלים יהודיים.²¹ יתר על כן, דנמרק ושוודיה אסרו על שחיטה כשרה או לפי חוקי האסלאם (חלאל) מטעמים של פגיעה בזכויות בעלי חיים, ודנמרק אף שוקלת איסור על ברית מילה לבנים משיקולים של זכויות אדם.²²

ביטויי האנטישמיות משתנים ברחבי היבשת. התקפות אלימות על יהודים בולטות יותר בצרפת, אולם יהודי שוודיה חוששים יותר מהזדהות כיהודים בפומבי. בצרפת נרשם המספר הגבוה ביותר של יהודים השוקלים לעזוב את המדינה, ואחריה ניצבת גרמניה.²³ בהתאמה, סקרי דעת קהל בקרב גרמנים לא־יהודים מראים כי 10 אחוזים מהנשאלים מביעים אנטישמיות באופן גלוי, ובעיניהם היהודים שונים או אפילו נחותים.²⁴ לרוב ניתן לראות קשר בין עמדות אנטישמיות לעמדות נגד ישראל. סקר דעת קהל שנערך ב־2015 בקרב אזרחים בריטים לא־יהודים העלה כי 20 אחוזים מהנשאלים סברו שיהודי בריטניה נאמנים לישראל יותר מאשר לבריטניה.²⁵ האנטישמיות במזרח אירופה צפה מחדש גם במדינות שבהן יש מעט מאוד יהודים כמו פולין, כאשר הדור הצעיר מביע רגשות אנטישמיים יותר מדור ההורים.²⁶ סקר דעת קהל בקרב האוכלוסייה היהודית באירופה שנערך על ידי האיחוד האירופי בשנת 2013 מצא כי 40 אחוזים מהיהודים חוו או ראו אלימות שבוצעה על ידי "אדם בעל עמדה מוסלמית קיצונית", ואילו 20 אחוזים מהנשאלים זיהו את העברין כאיש שמאל, ו-14 אחוזים שייכו את הפוגע לימין.²⁷

בעוד עליית האנטישמיות היא מגמה עולמית, המקור והאופי של הדעות הקדומות נגד היהודים משתנה לפי המקרה. הונגריה בולטת בין שכנותיה בטענות האנטישמיות של ממשלת אורבן. האשמות אלה הורגשו במיוחד במערכה המתמשכת שמנהלת הממשלה ומפלגות הימין האחרות נגד המיליארדר היהודי המפורסם בעל העמדות הליברליות ג'ורג' סורוס, ומה שנתפס כהשפעתו על הפוליטיקה ההונגרית.²⁸ הקמפיין גרם קרע בין הקהילה היהודית המקומית לבין ממשלת ישראל, וממשלת נתניהו הואשמה בכך שהתעלמה מהדאגה של יהודי הונגריה בתמורה לחיזוק היחסים ההדדיים בין שתי המדינות.²⁹ בצרפת דיווחו 63 אחוזים מהנשאלים היהודים בסקר שנערך ב־2015 כי נתקלו באופן אישי באנטישמיות בחיי היום־יום.³⁰ בבריטניה, שבה האנטישמיות

המצטברת מתבטאת בצורה פחות אלימה מאשר בצרפת, ציינו מנהיגי הקהילה את עליית האנטישמיות באינטרנט, ובמיוחד ברשתות החברתיות.³¹ חבר בכיר בממסד הקהילתי של יהודי בריטניה טען כי "שנאה בסייבר" היא אחד האתגרים החשובים ביותר שעומדים בפני הקהילה.³²

ההתמודדות עם צורות אנטישמיות גוברות ומגוונות ברחבי אירופה נעשית מורכבת יותר בשל מגבלות תקציביות חמורות על אבטחת מתקנים קהילתיים, דבר המקשה על הקהילות לתת מענה להתגברות האנטישמיות. האבטחה הממשלתית מוגברת לרוב רק לאחר הפיגוע. במקרים רבים הגיבו יהודים בעזיבת ארץ מולדתם. תופעה זו בולטת במיוחד בצרפת, כאשר ב־2013 היו יהודי צרפת הקבוצה הגדולה ביותר של עולים חדשים לישראל. סקרי דעת קהל מצביעים גם על מספר הולך וגדל של יהודים בריטים הרואים את עתידם מחוץ למדינתם.³³ כמה ממנהיגי הקהילות בצרפת הציעו ליהודים שומרי מצוות לשקול להסתיר סמלי דת בציבור כגון כיפות.³⁴ מנגד, פוליטיקאים צרפתים לא־יהודים הבטיחו לחבוש כיפות כמפגן סולידריות עם הקהילה היהודית, לאחר תקרית הדקירה על רקע אנטישמי במרסיי בינואר 2016.³⁵

מסקנות והשלכות

ברחבי אירופה בת־זמננו וגם בדוגמאות היסטוריות רבות במקומות אחרים בעולם ניכר קשר ברור בין חוסר יציבות פוליטית לבין אנטישמיות. אומנם אתגרים מורכבים כגון משבר הפליטים, ביטחון הגבולות ועתיד האיחוד האירופי אינם נושאים "יהודיים" כשלעצמם, אך יהודי אירופה מושפעים באופן לא מידתי מהשינוי המתרחש ברחבי היבשת בהנחת היסוד הפוליטית והחברתית. למרות מספרם הנמוך יחסית של היהודים בהשוואה למיעוטים אחרים, יהודי אירופה נוכחים לדעת שהם מטרה ויעד לפיגועי טרור, וחשים שעמדותיהם סותרות לא פעם את הרוחות הפופוליסטיות הסוחפות את היבשת. בדרך כלל, יהודי אירופה מודעים יותר לרגש האנטי־ישראלי המתחזק בשמאל, אולם הם גם רגישים יותר לפופוליזם של הימין ולזרמים הלאומניים הקיצוניים. למרות הנטייה של היהודים לגלות אמפתיה כלפי הפליטים יותר מרבים מבני ארצם, קבוצות מיעוט אחרות נוטות להחזיק בדעות שליליות יותר כלפי יהודים, המתבטאות לעיתים בתקריות אנטישמיות אלימות. בסיכומו של דבר, יהודי אירופה מנהלים יחסים מתפתחים ומורכבים בין השמאל "החדש" לבין הימין הפופוליסטי הקם לתחייה באירופה, כשהגבולות בין בעלי ברית לאויבים כבר אינם כה ברורים.

מגוון האיומים והאתגרים שניצבים בפני הקהילות היהודיות באירופה הוא משמעותי. ברור שהאנטישמיות אינה עוד נחלתה הבלעדית של אידיאולוגיה או קבוצה דמוגרפית מסוימת, אם אי פעם הייתה כזו. המגמות המתוארות במאמר זה שנויות במחלוקת בקרב הקהילות היהודיות, וקיטוב הדעות רק הולך ומקצין. חוסר קונצנזוס קהילתי

ימשיך להיות מגמה בולטת אם לא יטופל על ידי ארגונים קהילתיים, האמונים על גיבוש עמדה מוסכמת כאשר מדובר בארגונים וברשויות חיצוניות. אם תימשך מגמת חוסר היציבות, סביר להניח שהקהילות היהודיות יתמודדו עם המשך תנועת העולים לישראל, ומגמה זו תפחית את הכוח החברתי והפוליטי של הקהילות המבוססות. בה בעת, לא נראים סימני דעיכה של חוסר היציבות באיחוד האירופי, והדבר מצביע על כך שאזרחים יהודים ולא־יהודים אמורים לצפות להמשך התמורות הפוליטיות והחברתיות ברחבי היבשת. על ממשלות אירופה להבטיח לקהילות היהודיות שהן ימשיכו לעמוד על המשמר מפני כל גילויי האנטישמיות, לרבות כאלה המגיעים מקהילות של מיעוטים אחרים או מהשמאל הקיצוני. נוסף לכך, על הקהילות היהודיות ומדינת ישראל להיזהר מגילויי תמיכה המגיעים מארגונים לאומניים קיצוניים שכביכול עברו רפורמה, ואולי מציעים תמיכה בישראל תוך דמוניזציה של מיעוטים מקומיים. אולם, כשם שהאנטישמיות אינה אחידה באופייה בכל מדינות אירופה, כך גם המענה היהודי לכך צריך להיות מגוון.

הערות

- המחברים מבקשים להביע את תודתם לאנשים שתרמו למאמר: דניאל רנדומסקי – ראש הסגל הדיפלומטי היהודי העולמי; ד"ר ג'וזף שוסטר – נשיא המועצה המרכזית של יהודי גרמניה, וכן ד"ר מאיר מסרי – מרצה ומומחה לצרפת.
- 1 Michael Wilner, "Macron Fights For France's Jewish Vote," *The Jerusalem Post*, April 18, 2017, www.jpost.com/Diaspora/Macron-fights-for-Frances-Jewish-vote-488269
- 2 "Brexit poll: Jews voted 2-1 to remain in EU," *The Times of Israel*, July 2, 2016, www.timesofisrael.com/brexit-poll-jews-voted-2-1-to-remain-in-eu
- 3 "Geert Wilders gains support among Dutch Jews," Arutz Sheva, March 10, 2017, www.israelnationalnews.com/News/News.aspx/226487
- 4 Lili Bayer and Larry Coher-Esses, "Evil Soros: Dog Whistling Anti-Semitism In Viktor Orbán's Hungary," *Forward*, May 30, 2017, <http://forward.com/news/world/373162/evil-soros-dog-whistling-anti-semitism-in-viktor-orbans-hungary>
- 5 Alexander Fulbright, "French-Israelis vote overwhelmingly for Macron," *The Times of Israel*, May 8, 2017, www.timesofisrael.com/french-israelis-vote-overwhelmingly-for-macron
- 6 Tamara Zieve, "British Jews Laud Success Of Appeal To Help Syrian Refugees," *The Jerusalem Post*, September 2, 2016, www.jpost.com/Diaspora/British-Jewry-hails-success-of-refugee-appeal-466699
- 7 Richard Verber and Sam Grant, "The British Jewish Community Steps Up To The Plate To Support Non-Jewish Refugees," *The Jerusalem Post*, February 13, 2017, www.jpost.com/Opinion/The-British-Jewish-community-steps-up-to-the-plate-to-support-non-Jewish-refugees-481388
- 8 "Gemeinsames Seminar mit Zentralrat der Muslime zur Flüchtlingsintegration," Zentralrat der Juden in Deutschland, March 7, 2017.
- 9 "French Jewish groups form task force on refugee relief," Jewish Telegraphic Agency,

- September 11, 2015, www.jta.org/2015/09/11/news-opinion/world/french-jewish-groups-form-task-force-on-refugee-relief
- Lizzie Dearden, "Hungarian parliament approves law allowing all asylum seekers to be detained," 10
Independent, March 7, 2017, www.independent.co.uk/news/world/europe/hungary-parliament-asylum-seekers-detain-law-approve-refugees-immigration-crisis-arrests-border-a7615486.html
- "Hungarian Jews say government anti-migrant campaign 'like Nazi propaganda'," *The Times* 11
of Israel, October 4, 2016, www.timesofisrael.com/hungarian-jews-say-government-anti-migrant-campaign-like-nazi-propaganda
- David Charter, "Synagogue firebombed in Germany," *The Times*, July, 31, 2014, www.thetimes.co.uk/article/synagogue-firebombed-in-germany-mztdw7g3zd5 12
- Tina Bellon, "German Jews Fear Rising Antisemitism Amid Mideast Refugee Influx," 13
Haaretz, January 26, 2016, www.haaretz.com/world-news/1.699718
- Enquête auprès des juifs de France (Ifop pour la Fondation Jean Jaurès), September, 2015, 14
http://www.ifop.fr/media/pressdocument/883-1-document_file.pdf
- Conor Sullivan, "French Jews drawn to security of London," *Financial Times*, January 7, 15
2016, www.ft.com/content/5d72002a-6744-11e5-a57f-21b88f7d973f?mhq5j=e2
- Cahal Milmo, "The new anti-Semitism: Majority of British Jews feel they have no future 16
in UK, says new study," *Independent*, January 14, 2015, www.independent.co.uk/news/uk/home-news/the-new-anti-semitism-majority-of-british-jews-feel-they-have-no-future-in-uk-says-new-study-9976310.html
- "Increased security measures around Jewish sites in the UK as threat level raised to 'critical'," 17
European Jewish Press, May 26, 2017, <http://ejpress.org/increased-security-measures-around-jewish-sites-in-the-uk-as-threat-level-raised-to-critical/>
- Ben Cohen, "British Jews Mourn London Bridge Terror Attack, Urge Increased Vigilance," 18
The Algemeiner, June 4, 2017, www.algemeiner.com/2017/06/04/british-jews-mourn-london-bridge-terror-attack-urge-increased-vigilance
- Cnaan Liphshiz, "Mindful of risks, European Jews urge aid to refugees," *The Times of Israel*, 19
September 10, 2015, <http://www.timesofisrael.com/mindful-of-risks-european-jews-urge-aid-to-refugees>
- Anja Radjenovic, *At a glance- EU action against anti-Semitism and Islamophobia* (Brussels: 20
European Parliament, 2016).
- "Le Pen vows to ban kippas, all 'religious symbols,' in public if elected," *The Times of Israel*, 21
October 16, 2016, www.timesofisrael.com/le-pen-vows-to-ban-kippas-all-religious-symbols-in-public-if-elected
- Tamara Zieve, "Denmark's Chief Rabbi Allays Concerns About Circumcision Ban," *The* 22
Jerusalem Post, December 8, 2016, www.jpost.com/Diaspora/Denmarks-chief-rabbi-allays-concerns-about-Brit-Mila-ban-474808
- Johannes Due Enstad, *Antisemitic Violence in Europe, 2005-2015*, (Oslo: University of Oslo, 23
2017)
- Anna Reimann, "So judenfeindlich sind die Deutschen," *Der Spiegel*, December 5, 2012, www.spiegel.de/politik/deutschland/antisemitismus-so-antijuedisch-sind-die-deutschen-a-869519.html 24
- Cahal Milmo, "The new anti-Semitism: Majority of British Jews feel they have no future 25
in UK, says new study," *Independent*, January 14, 2015, www.independent.co.uk/news/uk/

- home-news/the-new-anti-semitism-majority-of-british-jews-feel-they-have-no-future-in-uk-says-new-study-9976310.html
- “Anti-Semitism seen on the rise in Poland,” *The Times of Israel*, January 25, 2017, www. 26
timesofisrael.com/anti-semitism-seen-on-the-rise-in-poland
- Discrimination and hate crime against Jews in EU Member States: experiences and perceptions 27*
of anti-Semitism (Vienna: European Union Agency for Fundamental Rights, 2013). [http://](http://fra.europa.eu/en/publication/2013/discrimination-and-hate-crime-against-jews-eu-member-states-experiences-and)
fra.europa.eu/en/publication/2013/discrimination-and-hate-crime-against-jews-eu-member-
states-experiences-and
- “Soros ‘distressed’ by ‘anti-Semitic’ Hungary campaign,” *The Times of Israel*, July 11, 2017, 28
www.timesofisrael.com/soros-distressed-by-anti-semitic-hungary-campaign
- Raphael Ahren, “Decrying ‘betrayal,’ Hungary Jews say Netanyahu ignoring them,” *The 29*
Times of Israel, July 20, 2017, [www.timesofisrael.com/decrying-netanyahu-betrayal-hungary-](http://www.timesofisrael.com/decrying-netanyahu-betrayal-hungary-jews-say-pm-ignoring-them)
jews-say-pm-ignoring-them
- Enquête auprès des juifs de France* (Ifop pour la Fondation Jean Jaurès, September 2015). 30
- Olivia Rudgard, “Rising anti-semitism in the UK fuelled by social media, report finds,” *The 31*
Telegraph, April 23, 2017, [www.telegraph.co.uk/news/2017/04/23/rising-anti-semitism-uk-](http://www.telegraph.co.uk/news/2017/04/23/rising-anti-semitism-uk-fuelled-social-media-report-finds)
fuelled-social-media-report-finds
- תגובה אוניברסיטת של חבר בכיר בממסד הקהילתי של יהודי בריטניה, שניתנה במסגרת סקר. 32
- Lauren Paley, “French Jews Leave for Israel,” *Frenchly*, March 9, 2017, [https://frenchly.us/ 33](https://frenchly.us/french-jews-leave-for-israel)
french-jews-leave-for-israel
- Linda Lovitch, “French Jews debate wearing Kippah,” *Jerusalem Online*, January 29, 2016, 34
[www.jerusalemonline.com/news/world-news/the-jewish-world/french-jews-debate-wearing-](http://www.jerusalemonline.com/news/world-news/the-jewish-world/french-jews-debate-wearing-kippah-18811)
kippah-18811
- “French Lawmakers Wear Kippah To Parliament Following Jew’s Stabbing,” *The Jerusalem 35*
Post, January 15, 2016, [www.jpost.com/Diaspora/French-lawmakers-wear-kippah-to-parliament-](http://www.jpost.com/Diaspora/French-lawmakers-wear-kippah-to-parliament-following-Jews-stabbing-441643)
following-Jews-stabbing-441643